

V. Pedagogická diagnostika v systému

Pedagogická diagnostika je dlouhodobý spirálově probíhající proces, který musí brát v úvahu všechny systémy, jež ovlivňují vývoj dítěte. Za nejdůležitější lze považovat:

Podmínky (sociální a výchovné)	Osobnost dítěte	Kompetence
<p>Rodinné prostředí</p> <p>Klima třídy, školy</p> <p>Sociální vztahy</p> <p>Zájmové organizace</p>	<p>Zájmy</p> <p>Hodnotová orientace</p> <p>Motivace</p> <p>Sebepojetí dítěte</p> <p>Perspektivní orientace</p> <p>Učební styl</p> <p>Paměť</p> <p>Percepce: Zraková Sluchová Pravolevá prostorová orientace Kinestetické vnímání</p> <p>Temperament</p> <p>Motorika</p> <p>Úroveň koncentrace</p> <p>Tvořivost</p> <p>Rozumové schopnosti</p> <p>Zdravotní stav (minulost a současnost)</p> 	<p>Hodnocení vzdělávacích výsledků žáka, znalostí, dovedností, postojů, hodnot</p>

Diagnostikování

žáka

Skupiny žáků, tříd

Rodiny

Podmínek výchovy a vzdělávání

Diagnostický proces:

(Gavora,2001)¹

1. **Plánování a organizování diagnostikování -(koho, kdy, jak, jak často, v jakém intervale diagnostikovat, zázemí, technické vybavení)**
 - a) diagnostikování vstupní
 - b) diagnostikování průběžné
 - c) diagnostikování výstupní
2. **Diagnostická hypotéza**

Položíme si diagnostickou hypotézu – předpoklad, který orientuje činnost určitým směrem. Může být stanovená implicitně (v duchu) nebo explicitně. Cílem je hypotézu potvrdit nebo vyvrátit.
3. **Sběr a zpracování diagnostických údajů (dat)**
 - a) Je to jádro diagnostického procesu
 - b) Práce v terénu s použitím diag. metod a nástrojů
 - c) Výsledek - zpracování a uspořádání údajů
4. **Vyhodnocení a interpretace diagnostických údajů**
5. **Stanovení diagnózy** = nález, zjištění stavu, je výsledkem diagnostického procesu. Vzniká na základě porovnání aktuálního stavu žáka se stavem požadovaným – kritériem, normou, cílem učitele...). Na konci diagnózy se konstatuje soulad, nesoulad s kritériem...
6. **Pedagogické opatření, zásah, intervence** (mnoho možností: oprava chyby, opětovné vysvětlení, další procvičení, použití dalších metod, motivace, přesun žáka...)
7. **Vyslovení prognózy** – odhalí se možnosti žáka, způsoby jeho zdokonalování a vyslovení předpokladu o dalším rozvoji.
8. **Komunikace diagnózy – hodnocení směřuje k:**
 - a) žákovi
 - b) s rodičům
 - c) psychologovi, výchovnému poradci, učitelůmKomunikace může mít různou podobu a rozsah.

¹ GAVORA. P. Diagnostikovanie a hodnotenie žiaka vo vyučovaní. In. KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. s. 233-257. ISBN 80-7178-585-7.

Diagnostika žáka

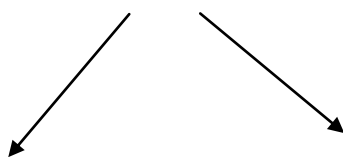
Prvky pedagogického diagnostikování v systému

Cíl ped. diagnostiky:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zjištění úrovně rozvoje žáka pod vlivem výchovného působení
	

Účel diagnostikování	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zjistit aktuální stav rozvoje žáka za daných podmínek výchovy ▪ vyslovit závěr směřující ke změně ▪ zjistit nejen nedostatky, zaostávání, chyby, potíže...ale i ▪ identifikovat kladné vlastnosti, rezervy, potenciality a možnosti rozvoje
Předmět diagnostikování	<p>Složky osobnosti žáka:</p> <p>Kognitivní vlastnosti (pozornost, paměť, myšlení, rozsah vědomostí, úroveň dovedností, životní zkušenosti žáka, učební styl žáka, tvořivost, úroveň komunikace)</p> <p> Afektivní vlastnosti (citová stabilita, zájmy, postoje, hodnoty, představy, úroveň motivace)</p> <p> Sociomorální vlastnosti (přesvědčení žáka, prosociální chování, pracovitost, disciplína, úsilí, zodpovědnost, dodržování pravidel)</p> <p> Estetické vlastnosti (umělecký cit, vkus, výkony)</p> <p> Psychomotorické vlastnosti (jemná motorika, šikovnost, fyzická zdatnost)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☀ Vztahy mezi žáky (sociální klima třídy) ☀ Poruchy učení (ve spolupráci s odborníky) ☀ Poruchy chování (ve spolupráci s odborníky)

Osobnost diagnostika	Učitel, výchovný poradce, psychologové, lékaři, rodiče
Diagnostické metody a postupy	Pozorování: strukturované (poz. systém), nestrukturované
	Diagnostický rozhovor (zjišťování názorů, postojů, hodnot, představ...)
	Ústní zkouška – často používaná, následuje hodnocení a klasifikace., závisí na podobě otázky, dialog nebo monolog
	Písemná zkouška – vědomosti, ale i názory...
	Analýza produktů žáka – kresby, modely, listy, výrobky (portfolio)
Testy vědomostí	
Speciální testy	Odhalující poruchy učení
Dotazník	
Škálování	Ke zjištění míry nebo intenzity vlastnosti
Sociometrie	Vztahy mezi žáky

Dvě roviny diagnostikování ve třídě

Deskriptivně-analytická

Jaký je žák
Diagnóza žáka

Preskriptivně-analytická

Diagnóza žáka + otázka
Jaký jsem učitel?

- Zvýšení efektivity vyučování
- Odhalování rezerv, možností žáka
- Organizování vyučování na míru žákovi
- Mastery learning
- Zodpovědnost učitele za kvalitu vyučování a výsledky žáka

Budování svého **individuálního pojetí vyučování (učitelovo pojetí výuky)**

Strategie a způsob diagnostikování učitele a jeho vzdělávací koncepce jsou spojené nádoby. Diagnostika učitele vychází z jeho určité vzdělávací koncepce, tuto koncepci manifestuje a posilňuje. Žáci odhalují učitelovy vzdělávací preference a svoje učení jim přizpůsobují.

Pedagogické hodnocení má stavět na pozitivěch žáka. Má se soustředit na podporu kladných vlastností, ne na vyžívání se v pátrání po jeho nedostatcích. Je třeba více hodnotit to, co žák pozná, co umí, než to, co nepozná, neví.